

ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА
ОБРАЗОВАЊЕ ВАСПИТАЧА „МИХАИЛО
ПАЛОВ“- Вршац, Србија
УНИВЕРЗИТЕТ “АУРЕЛ ВЛАЈКУ” Арад - Румунија
УНИВЕРЗИТЕТ “СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ” -
Педагошки факултет Битољ, Македонија
РЕВИВИС - Институт за развијање надарености -
Птуј, Словенија

UDK 371.95

ISSN 1820-1911

DAROVITOST I MORALNOST

Z B O R N I K 17

Vršac, Arad, Bitolj, Ptuj, 2012.

Izdavači:

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ – Vršac
Universitatea de Vest „Aurel Vlaicu“, Arad, Romania
Univerzitet “Sv.Kliment Ohridski” - Pedagoški fakultet Bitolj, Makedonija
REVIVIS – Institut za razvijanje nadarenosti – Ptuj, Slovenija

Za izdavače:

akademik Lizika Mihuc
akademik Grozdanka Gojkov
prof. dr Jove Talevski
dr Oto Težak

Zbornik uredili:

akademik Grozdanka Gojkov, doc. dr Aleksandar Stojanović

Redakcija:

prof. dr A. Ilika, Arad, Rumunija	dr M. Maran
prof. dr S. Kurteš, Kembridž, V. Britanija	dr A. Gojkov – Rajić
prof. dr M. Zuljan, Ljubljana, Slovenija	dr J. Prtljaga
dr A. Kolak, Zagreb, Hrvatska	dr T. Nedimović
akademik M. Milin, Arad, Rumunija	dr E. Činč
prof. dr Lj. Kevereski, Bitolj, Makedonija	doc. dr Aleksandar Stojanović,
prof. dr V. Nojman, Temišvar, Rumunija	gl. i odgovorni urednik
dr N. Sturza – Milić	

Anonimne recenzije (domaće i inostrane)

Lektor i prevodilac rezimea:
engleski jezik - dr Jelena Prtljaga

Lektori:
mr Dragana Josifović (srpski jezik)
dr Branduša Žujka (rumunski jezik)

Likovni urednik:
Stanislav Suhecki

Tehnički urednik:
doc. dr Aleksandar Stojanović

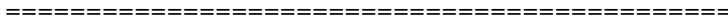
ISSN 1820-1911
ISBN 978-86-7372-148-4

Štampa: Tuli, Vršac
Tiraž: 100 primeraka

**DAROVITOST
I MORALNOST**

**SUPRADOȚĂȚII ȘI
MORALITATEA**

GIFTEDNESS AND MORALITY

ZBORNİK VISOKE ŠKOLE STRUKOVNIH STUDIJA ZA
OBRAZOVANJE VASPITAČA "MIHAILO PALOV" - VRŠAC

MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP
"DAROVITOST I MORALNOST"

Sadržaj:

Uvodne napomene	str. 15
Učesnici skupa	22
I Impulsi za diskusiju	
Gabriela Kelemen: EDUCAȚIA SUPRADOTAȚILOR ȘI CÂTEVA PROBLEME DE ETICĂ (THE GIFTED CHILDREN AND SOME ETHICAL ISSUES)	35
Ivan Ferbežer: KONFLUENTNI ALI SOTOČNI MODEL MORALNEGA OBLIKOVANJA NADARJENIH UČENCEV	49
Ljupčo Kevereski: REFLEKSIJE MORALNIH DIMENZIJA DAROVITIH NEIZBEŽAN DISKURS U RAZVOJU DRUŠTVA	54
Aleksandar Stojanović: MORALNO VASPITANJE DAROVITIH - POTREBE, PROBLEMI, DILEME, MOGUĆNOSTI	70
II Saopštenja i diskusija	
Milica Andevski, Željko Vučković: DAROVITI U DISKURSU DIGITALNOG OPTIMIZMA I NIHILIZMA	91
Radovan Antonijević: ČINIOCI INTERNALIZACIJE SISTEMA VREDNOSTI KOD DAROVITIH	103
Jasmina Arsenijević, Jovana Pražić: ETIČKE DIMENZIJE E- OBRAZOVANJA	110
Zoran Avramović: KRIZA MORALA U SRPSKOM DRUŠTVU I OBRAZOVANJU I «MORALNO DAROVITA LIČNOST»	124

Snežana Babić-Kekez: ULOGA I ZNAČAJ PORODICE ZA RAZVOJ DUHOVNE INTELIGENCIJE	142
Ana Ban: DAROVITE „RAZBIJAČICE OKOVA“	151
Blanka Bogunović, Jelena Dubljević, Tijana Mirović, Ljiljana Dubljević: PREFERENCIJE ŽIVOTNIH STILOVA KAO POKAZATELJI VREDNOSNIH ORIJENTACIJA MLADIH MUZIČARA	172
Žana Bojović, Danijela Vasiljević: RAZVOJ MORALNE SVESTI DAROVITIH UČENIKA	188
Milica Bošković: MOBING U AKADEMSKOJ SREDINI – OBLIK DISKRIMINACIJE I PUT KA MORALNOJ ANOMIJI	199
Ljiljana Lj. Bulatović, Goran Bulatović, Olja Arsenijević: ETIČKE IMPLIKACIJE NAPREDNOG UČENJA PUTEM DIGITALNIH MEDIJA	205
Savo Čebić, Mirko Dejić, Krstivoje Špijunović: GENIJALNI MATEMATIČARI I MORALNOST	226
Zorica Cvetanović: ULOGA KNJIŽEVNIH TEKSTOVA U FORMIRANJU VREDNOSNIH SISTEMA DAROVITIH	250
Bosiljka Đorđević: "NIJE ZLATO SVE ŠTO SIJA..."	264
Jovan Đorđević: TALENTOVANI UČENICI: VREDNOSTI I MORALNO VASPITANJE	276
Rajko Djurić: DAROVITOST I MORALNOST U DRUŠTVENO-ISTORIJSKOM KONTEKSTU	291
Ivan Ferbežer: SPIRITUALNA SENZITIVNOST NADARJENIH OTROK	305
Ivan Ferbežer: IMPLIKACIJE ČLOVEKOVIH PRAVIC NA IZOBRAŽEVANJE NADARJENIH	320
Olivera Gajić, Biljana Lungulov: UTICAJ MASOVNIH MEDIJA NA MORALNE VREDNOSTI DAROVITIH	335
Marta Gal: MORALNO VASPITANJE UČENIKA KOJI STIŽU IZ RAZLIČITIH SOCIJALNIH SREDINA	348
Vladimir Glagolev: СООТНОШЕНИЕ ПРАВСТВЕННЫХ НОРМ И ЦЕЛЕЙ В ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	357
Grozdanka Gojkov: MORALNOST I USPEH DAROVITIH STUDENATA	371
Aleksandra Gojkov-Rajić: DAROVITOST I ETIČNOST U NEMAČKOJ DRAMI 19. VEKA	412
Radovan Grandić: MORALNOST I IZUZETNOST	429
Valentina Gulevska: FILOZOFSKITE ASPEKTI VO POIMANJETO NA MORALNIOT RAZVOJ	

	NA NADARENITE	440
Anton Ilica:	PSIHOLOGIA DE GRUP ȘI DINAMICA GRUPURILOR	445
Violeta Januševa:	NADARENITE UČENICI, NASTAVATA PO MAKEDONSKI JAZIK I LITERATURA I MORALOT	452
Stipan Jukić:	MORAL IZMEĐU IDEALA I STVARNOSTI	458
Gabriela Kelemen:	IDENTIFICATION OF HIGHLY GIFTED CHILDREN	475
Ljiljana Kelemen:	IDEJNI I ETIČKI SMISAO KNJIŽEVNO- UMETNIČKIH DELA U PRIPREMNO PREDŠKOLSKOM PERIODU KAO PODSTICAJ I RAZVOJ MORALA DAROVITIH	494
Miroslava Kojić, Zagorka Markov:	STUDIJA SLUČAJA LIKOVNO DAROVITOG DETETA	505
Zora Krnjaić:	ODGOVORNOST ZA PROFESIONALNI RAZVOJ	517
Slavica Maksić i Zoran Pavlović:	VREDNOSNI PROFIL DRUŠTVENE ELITE U SRBIJI	525
Jelena Maksimović:	KVALITATIVNI PRISTUP U ISTRAŽIVANJU MORALNE DAROVITOSTI	539
Danilo Ž. Marković:	OBRAZOVANJE DAROVITIH I SOCIJALNA PRAVDA	551
Dragan Martinović, Vladica Andrejić, Ivan J. Marković, Borislav Predojević:	ODGOVORNOST PREMA DAROVITOSTI KROZ ODGOVORNOST PREMA DREVNOJ IGRI: STUDIJA SLUČAJA JEDNOG MLADOG ŠAHISTE	560
Milan Matijević:	DAROVITI U POLITIČKOM PLURALIZMU I NOVOM MULTIMEDIJSKOM OKRUŽENJU	583
Lizica Mihuč:	LIMBA ROMÂNĂ UTILIZABILĂ PENTRU EXERCIȚIUL DIDACTIC	593
Tanja Nedimović:	KOGNITIVNO - RAZVOJNI PRISTUP MORALNOM VASPITANJU DAROVITE DECE: PREDNOSTI I OGRANIČENJA	597
Radmila Nikolić, Vera Ž. Radović:	PREFERENCIJE VREDNOSTI DAROVITIH UČENIKA	609
Adam Ninković, Gordana Budimir-Ninković:	STILOVI ŽIVOTA I MORALNOST DAROVITIH	627
Viktor Neumann, Miodrag Milin:	UNIVERSITATEA SECOLULUI 21	648
Polonca Pangrčić:	JE UPORABA OCENJEVALNIH LESTVIC ETIČNA?	656

Milena Pejčinovska: POGODNATA KLIMA VO REGULARNITE ODDELENIJA I MORALNATA ČUVSTVITELNOST NA NADARENITE UČENICI	668
Aleksandar M. Petrović: PROBLEMATIKA DAROVITOSTI I MORALNOSTI U FILOSOFSKOM OBRAZOVANJU, SA OSVRTOM NA STUDIJE FILOSOFIJE NA KOSOVU I METOHIJI	674
Predrag Prtljaga: MORALNE DILEME DAROVITIH - OD NOBELA DO GEJTSA	698
Olivera Radović, Danijela Kulić: POVEZANOST KOGNITIVNIH SPOSOBNOSTI I VREDNOSNIH PRIORITETA MLADIH	707
Jelena Rakić, Ranko Rajović, Mladen Dumanović: NOVI KVALITET NTC PROGRAMA?	731
Dario Saftich: DAROVITOST I DRUŠTVENA SPOSOBNOST	746
Zoran Savić, Marko Popović, Ivan Šćepanović: DAROVITOST I ETIČKI PRINCIPI U SAJBER SVETU	756
Mimoza Serafimova: INTELLECTUAL AND MORAL COMPLEXITY OF LEARNING AND TEACHING	772
Маргарита Силантьева: АВТОНОМИЯ МОРАЛИ КАК ТВОРЧЕСКОЕ УСИЛИЕ ОДАРЕННОЙ ЛИЧНОСТИ: ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ВЫЗОВЫ ГЛОБАЛИЗАЦИИ И «ОТВЕТЫ» НАЦИОНАЛЬНЫХ ПЕДАГОГИК	779
Stana Smiljković: DAROVITOST UČENIKA U TUMAČENJU ETIČNOSTI TEKSTA SRPSKIH POSLOVICA	796
Dragica Stanojlović: DILEME VEZANE ZA POKUŠAJE EGZAKTNOG DEFINISANJA POJMOVA MORALNOSTI I DAROVITOSTI	805
Jasmina Starc: GIFTED EMPLOYEES IN THEIR WORKING ENVIRONMENT	818
Milena Stipić: ETIČKE DIMENZIJE VISOKIH SPOSOBNOSTI	829
Buba Stojanović: BASNA U FUNKCIJI RAZVOJA MORALNOSTI I PODSTICANJA KREATIVNOSTI UČENIKA	840
Ljubivoje Stojanović: STVARALAČKA ODGOVORNOST DAROVITIH U BIBLIJSKOM KONTEKSTU	856
Nataša Sturza Milić, Goran Šekeljić: PRIMENA NEDOZVOLJENIH SREDSTAVA U RADU SA MOTORIČKI DAROVITOM DECOM - JEDAN OBLIK DEHUMANIZACIJE	

SPORTA	875
Tomislav Suhecki: DAROVITI I MORAL	886
Jove Dimitrija Talevski: UČILIŠTATA I NIVNATA ULOGA VO RAZVOJOT NA MORALNOTO VOSPITANIE NA NADARENITE UČENICI	890
Olgica Tomić: DAROVITI I ETIČNOST	902
Valerija Večei-Funda, Jelena Portner Pavićević: NEUSKLAĐENOST ČIMBENIKA RAZVOJA MORALNOG PONAŠANJA DAROVITIH UČENIKA	918
Mira Vidaković: MORALNOST DAROVITIH U SAJBER PROSTORU	925
Nada Vilotijević: KRITIČKO-EMANCIPATORSKI PRISTUP RAZVIJANJU MORALNIH VREDNOSTI DAROVITIH	939
Biljana Vujasin: MORALNA DIMENZIJA DAROVITOSTI - SIMEDONIJA	950
Miodrag V. Vuković: ZLOUPOTREBA DAROVITOSTI	957
Žaneta Zdravkowska: ULOGATA NA UČILIŠTETO I DRUGITE VOSPITNO-OBRAZOVNI FAKTORI VO FORMIRANJETO NA VREDNOSNITE SISTEMI I MORALNIOT RAZVOJ. OBLIKUVANJE NA VREDNOSTITE NA NADARENITE	962
Slađana Zuković, Jovana Milutinović: VREDNOSTI U OBRAZOVANJU DAROVITIH	969

III Prikaz knjige

Tanja Nedimović: Ljupče Kevereski, Jasmina Starc: Psihologija komunikacije	981
---	-----

THE BOOK OF COLLECTED ARTICLES OF
THE PRESCHOOL TEACHER TRAINING COLLEGE
"MIHAILO PALOV" - VRŠAC

INTERNATIONAL CONFERENCE
" GIFTEDNESS AND MORALITY"

Contents:

	page
Introductory remarks	15
Conference participants	22
 I Discussion impulses	
Gabriela Kelemen: Gifted Children and Some Ethical Issues ...	35
Ivan Ferbežer: Confluent Allosteric Model of Moral Forming of Gifted Students	49
Ljupčo Kevereski: Reflections on the Moral Dimensions of the Gifted as an Inevitable Discourse in Society Development	54
Aleksandar Stojanović: Moral Upbringing of the Gifted – the Needs, Problems, Dilemmas, Possibilities	70
 II Paper presentations and discussion	
Milica Andevski, Željko Vučković: The Gifted in the Discourse of Digital Optimism and Nihilism	91
Radovan Antonijević: The Factors of Internationalization of the Value System of the Gifted	103
Jasmina Arsenijević, Jovana Pražić: Ethical Dimensions of E- learning.....	110
Zoran Avramović: Moral Crisis in Serbian Society and Education and “Morally Gifted Personality”	124
Snežana Babić-Kekez: The Role and the Importance of Family for the Development of Spiritual Intelligence	142

Ana Ban:	Gifted “Chain-Breakers”	151
Blanka Bogunović, Jelena Dubljević, Tijana Mirović, Ljiljana Dubljević: Lifestyle Preferences as Indicators of Value Orientations of Young Musicians		172
Žana Bojović, Danijela Vasiljević: Development of Moral Awareness in Gifted Students		188
Ljiljana Lj. Bulatović, Goran Bulatović, Olja Arsenijević: Ethical Implications of Advanced Learning through Digital Media		205
Savo Čebić, Mirko Dejić, Krstivoje Špijunović: Genius Mathematicians And Morality		226
Zorica Cvetanović: The Role of Literary Texts in Forming of Value Systems of the Gifted		250
Bosiljka Djordjević: “It is not Gold All that Glitters”		264
Jovan Djordjević: Gifted Students: Values and Moral Education		276
Rajko Djurić: Giftedness and Morality in the Social- Historical Context		291
Ivan Ferbežer: Spiritual Sensitivity of Gifted Children		305
Ivan Ferbežer: The Implications of Human Rights on Education of the Gifted		320
Olivera Gajić, Biljana Lungulov: The Influence of Mass Media on Moral Values of the Gifted		335
Marta Gal: Moral Upbringing of Students from Various Social Environments		348
Grozdanka Gojkov: Morality and Success of Gifted Students.....		371
Aleksandra Gojkov- Rajić: Giftedness and Ethics in German Drama in the 19 th Century		412
Radovan Grandić: Morality and Excellence		429
Valentina Gulevska: Philosophical Aspects of the Views on Moral Development of the Gifted		440
Stipan Jukić: Morality between Ideal and Reality		458
Gabriela Kelemen: Identification of Highly Gifted Children....		475
Ljiljana Kelemen: Notional and Ethical Sense of Literary- Artistic Works in Preparatory Preschool Period as Encouragement and Development of Morality of the Gifted		494
Miroslava Kojić, Zagorka Markov: A Case Study of Artistically Gifted Child		505
Zora Krnjaić: Responsibility for Professional Development		517
Slavica Maksić i Zoran Pavlović: Value Profile of Social Elite		

	in Serbia	525
Jelena Maksimović:	Qualitative Approach to Moral Giftedness Research	539
Danilo Ž. Marković:	Education of the Gifted and Social Justice	551
Dragan Martinović, Vladica Andrejić, Ivan J. Marković, Borislav Predojević:	Responsibility for Giftedness through Responsibility to the Responsibility to the Royal Game: A Case Study of a Young Chess Player	560
Lizica Mihuč:	Romanian Language and Didactic Exercise .	593
Tanja Nedimović:	Cognitive-Developmental Approach to Moral Education of Gifted Children: Advantages and Limitations	597
Radmila Nikolić, Vera Ž. Radović:	Preferences of Values of Gifted Children	609
Adam Ninković, Gordana Budimir-Ninković:	The Lifestyles and Morality of the Gifted	627
Polonca Pangrčič:	Is the Use of Rating Scales Ethical	656
Milena Pejčinovska:	The Suitable Climate in Regular Classes and Moral Sensitivity of Gifted Students ...	668
Aleksandar M. Petrović:	Problems of Giftedness and Morality in Philosophical Education, with a Look at the Study of Philosophy on Kosovo and Metohia	674
Predrag Prtljaga:	Moral Dilemmas of the Gifted – from Nobel to Gates	698
Olivera Radović, Danijela Kulić:	Interrelationship of Cognitive Abilities and Value Priorities of Young People	707
Jelena Rakić, Ranko Rajović, Mladen Dumanović:	New Quality of the NTC Program	731
Dario Saftich:	Giftedness and Social Skill	746
Zoran Savić, Marko Popović, Ivan Šćepanović:	Giftedness and Ethical Principles in Cyber World	756
Mimoza Serafimova:	Intellectual and Moral Complexity of Learning and Teaching	772
Stana Smiljković:	The Role of Ethics through Aesthetical Dimension of Text in Serbian Proverbs	796
Dragica Stanojlović:	The Dilemmas Regarding to Attempts to Define Morality and Giftedness	805
Jasmina Starc:	Gifted Employees in their Working Environment	818
Milena Stipić:	Ethical Dimensions of High Abilities	829

Buba Stojanović: A Fable in the Function of Moral Development and Stimulation of Pupils Creativity	840
Ljubivoje Stojanović: Creative Responsibility of the Gifted in the Context of the Bible	856
Nataša Sturza Milić, Goran Šekeljić: The Application of Illegal Means in the Work with Motor Gifted Children – A Form of Dehumanization of Sports	875
Tomislav Suhecki: Giftedness and Morality	886
Jove Dimitrija Talevski: The Role of Schools in Developing Moral Educaiton of Gifted Students	890
Olgica Tomić: Giftedness and Ethics	902
Valerija Večei-Funda, Jelena Portner Pavićević: Non-Compliance Factors of the Development of Moral Behaviour of Gifted Students	918
Mira Vidaković: Morality of the Gifted in Cyber Space	925
Nada Vilotijević: Critical-Emancipatory Approach to Development of Moral Values of the Gifted	939
Biljana Vujasin: Moral Dimension of the Gifted – Simeдонia	950
Miodrag V. Vuković: Giftedness Abuse	957
Sladjana Zuković, Jovana Milutinović: Values in Education of the Gifted	969

III Book Reviews

Tanja Nedimović: Ljupče Keверeski, Jasmina Starc: Psihologija komunikacije [Psychology of Communication]	981
--	-----

UVODNE NAPOMENE

Монографска студија «Моралност и даровитост» сабрала је рецензиране текстове са међународног научног скупа који је тематски био посвећен теми која је у наслову. Текстове у монографији «Моралност и даровитост» обележава синергија различитости научних теорија, идеја, методолошких приступа..., које су се са различитих географских простора и из различитих метатеоријских исходишта слиле у нови мрежни истраживачки и рефлексивни оквир, омеђен кључним појмовима као што су: даровитост, морална даровитост, морална аномија, етичка концептуализација образовања даровитих.... Тиме ова монографија, као и претходне посвећене даровитости, добија све наглашенију ноту мрежног рефлексивног и истраживачког пројекта којим се различитим стратегијама и из различитих углова отварају нова питања у области даровитости.

Посебна вредност ове монографије је у интердисциплинарном повезивању различитих искушења у истраживању нових могућности и путева суконструкције педагошких метода и поступака који воде ка зрелијем моралном расуђивању и позитивном коришћењу интерперсоналне генијалности.

Даровитост и креативност учинили су живот људи лакшим, удобнијим, хуманијим и лепшим, али бројни увиди у (не) дела познатих личности за које се сматра да су били даровити отварају недоумице, тако да разматрана питања даровитости, најчешће из угла позитивних исхода (пожељних) својстава даровитих траже увид и у другу страну феномена, негативне исходе и негативна својства, која су до сада, углавном, занемаривана, што више аутора у својим текстовима фокусира...

Промене у савременом свету обележене дигиталним оптимизмом рефлектују се у новим облицима друштвености, повезивања, могућности освајања слободе, која се најочитије огледа у несагледивим могућностима сарадње, комуникације, партиципације, размене... У свету који је постао раван, умрежени смо и блиски. Дигитална утопија (дигитопија) еманципаторски потенцијал налази у милијардама одговора са Гугла, али се назиру већ све јасније парадокси дигитопије (униформност, идентични обрасци мишљења, морални релативизам...), чија објашњења нису довољна за јаче сукобљавање са моралним нихилизмом и релативизмом који се у савремености нуди. Ојачавање еманципаторног потенцијала, не само из угла нових начина друштвеног повезивања, него уопште, посебно даровитих, тражи одговоре на бројна питања: Како обликовати синтезу моћи интелигенције и квалитета карактера даровитих; које би квалитете карактера данас требало препознавати и приближавати даровитима; како наставом једнако подстицати дух и разум; однос моралног и етичког разумевања и мисаоних активности даровитих; критеријуми стандарда којима даровити вреднују себе и обликују моралне норме; мисаони процеси даровитих као основа за објашњење узајамног односа између когнитивности и морала, јаче сензитивности према моралним околностима у свакодневници; како даровити обликују моралне дилеме и како долазе до решења; каква је мотивација даровитих у односу на остале; шта чини њихове смернице у животу; колико се удубљују у сагледавање односа интелектуалне моћи и квалитета карактера; колико наш национални курикулум, или курикулум у другим срединама и дидактички приступи, пружају могућности даровитима да се сретну са својим унутрашњим искуствима, дилемама о природи карактера; каква је самоспознаја даровитих; даровити и аутономно морално суђење; интелектуална и морална комплексност учења и поучавања - шта је то и како то извести; васпитање карактера и даровитост; тешкоће везане за концептуализацију и мерење моралности и даровитости; улога школе и других васпитно-образовних фактора у формирању вредносних система и

моралног развоја; обликовање вредности и даровити; како данас изгледају моралне димензије наставе и учења; однос моралне димензије према когнитивној; како моралне димензије превести у школске активности; како омогућити лакше разумевање компоненти моралне димензије даровитих од стране наставника; како у први план довести морално гледиште, а не навести своје или универзалне, глобалне погледе; карактеристике атмосфере у којој се развија морални карактер. Етос васпитно-образовне институције и развој моралне даровитости; вредности даровитих и морална аномија друштва; како се могу повезати интелектуална и емоционална област ради планирања искустава учења која имају дубину и уравнотеженост; како у фундаменталном циљу настава (еманципација разума) налази место у развијању хуманих врлина даровитих; даровити и глобализација као промоција технократске доминације; домети еманципаторне педагогије у подршци даровитима да открију сопствене развојне потребе; даровити у постмодерном плурализму; педагошко „треба“, као особено средство подстицања и развоја индивидуалних способности и моралности даровитих у целовите личности – pro et contra; шта чини моралну оријентацију, етику даровитих; чиме се могу описати научна уверења и вредности у контексту етике академског рада; шта чини „унутрашње гласове“ даровитих, како их прате, мењају и усаглашавају; колика је њихова академска независност; како вреднују изазове; које методе моралног васпитања одговарају даровитима...

Један од значајних углова за сагледавање могућности за одговорима на претходно постављена и друга питања је етичка перспектива концептуализације образовних циљева у оквиру плуралистичког концепта образовања. У монографији се испитују кључне психолошке претпоставке и препреке за плуралистички приступ образовању даровитих, као и подстицању њихове креативности. Посматрају се другачији начини развијања вредности толеранције, приступима когнитивног и флексибилног подстицања, а основна претпоставка је психолошка

спремност за уважавање различитости, која је и основни етички критеријум и етички аргумент у прилогу плуралистичког приступа у подстицању креативности даровитих. Испитује се како принципи мултиперспективности и мултикултурализма, као саставних делова плуралистичког образовног концепта одговарају захтевима савременог окружења и пожељним исходима образовања, посебно из угла подстицања креативности. Значајну пажњу истраживачи усмеравају ка вези основних етичких претпоставки плуралистичког концепта и пожељних образовних циљева, принципима образовања: мултиперспективности и мултикултурализму, као и анализама етичких начела плуралистичких концепција образовања, којима се подупиру могућности јачања еманципаторног потенцијала школе плуралистичким приступом. Подстицање плуралистичког когнитивног стила у настави, укључивањем принципа мултиперспективности и мултикултурализма, посматра се као најзначајнији потенцијал плуралистичког концепта образовања у припреми даровитих за живот и рад у савременом друштву.

Друштвена трансформација у многим земљама нашег окружења и шире је преуредила друштвени вредносни систем. Универзалне моралне норме посматрају се у резимеима као неатрактивне, застареле, а резултат тога је морална дезоријентација, за коју многи сматрају да није локални, регионални, национални феномен, него планетарни, који је у великој мери узрок друштвене дисхармоније и кочница хуманог просперитета. Ово је, по оцени аутора више прилога, повод да се након дугог низа година теоријско-емпиријско кретање око когнитивистички оријентисане осе посматрања даровитости и даровитих окреће ка холистичким схватањима суштине даровитости.

Емпатија је још један од углова моралне оријентације, односно вид емоционалне компоненте моралне даровитости који се изражава на начин да даровити могу боље од других да схватају себе, своје могућности, као и

исто то код других особа на брижан начин, са изразито израженом емпатијом. Истраживања наглашавају и њихове изражене способности у постављању циљева себи у разумевању намера у саморегулацији и у упорности и доследном самосхватању. Доследно самосхватање, као просоцијални помагач, сматрају истраживачи, протеже се до својих прошлих и будућих личности. Самосхватање се дефинише као разумевање и давање смисла будућем развоју, дакле као сврха којом се развој индивидуе кристалише и усмерава. Налази истраживања потврђују тезу о значају сврхе, смисла живота за психолошки развој и стабилност. Али, истраживања констатују и да велики број особа не успева да достигне ову интраперсоналну интеграцију. Ово се посебно односи на особе које су више окренуте ка личним циљевима (личне користи), а мање на оно чиме могу да превазиђу себе, односно на оно што сами могу да пруже другима. Истраживања наговештавају да се у неким културама, а ово се као пламен шири светом, сматра да су ка себи оријентисани циљеви норма; многе културолошке поруке појачавају крајњу тачку личне среће и животне сатисфакције. У оваквим ситуацијама у потпуности развијена сврха може да буде изузетна, даровита форма интраперсоналне интелигенције која укључује интеграцију и поседовање личне способности да се извлачи значај из личног искуства. Тако се овај квалитет, везан за схватање смисла, изражава у самосвести сопствених мотива за деловање, препознавање ефекта нечијих одлука и понашања на друге, и будућу оријентацију која проширује ова значења, резоновање и ефекте кроз животни план једне особе, а ово је значајан угао истраживања даровитости дотицан у питањима која се фокусирају у налазима истраживања.

Уз претходно, интересантна су разматрања значаја "постмодерне адаптације" масовне културе у оквиру аутономизације вредности и распадања јединствених вредносних стандарда, с једне стране, а с друге, појачавања "диктата без претходног предумишљаја" постмодернистичке "анти-аксиологије" која наступа под

знамењем иморализма и заједно с тим с лакоћом узурпира позиције нових тоталитарних правила. Посматра се у склопу овога и како је данас већ формализам уступио место апстрактној идеји плурализма и толерантности која, по својој природи, тежи нивелисању класичне рационалности, супротстављајући јој се у равни научних дискусија и простору општеприхваћених узајамних деловања. Тако се, истиче се у рефлексијама више аутора, "смена парадигми времена" у простору савремене европске цивилизације - данак неизбежном процесу социјалне модернизације под деловањем убрзаног глобализовања - може разматрати као својеврсни "изазов" од стране социума упућен стваралачкој личности. Анализе иду и дубље у схватања о почецима формирања концепције "врлог новог света" (*Brave New World*) о коме су мислили И. Кант, Д. Обрадовић, А. Шопенхауер, Ф. Ниче, А. Бергсон, Н. Бердјајев и многи други. Све њих, како се наводи, повезује однос према моралу као сфери истинског стваралаштва, заснованог на парадоксалном споју нормативности и слободе, разума и осећања, општег и појединачног. У томе је, сматрају аутори у овој монографији, суштина аутономије морала - тј. њена несводивост на социјалну адаптираност која је повезана с напором индивидуума. Сматра се да је у вештини препознавања манифестација стваралачке слободе која није сводива на самовољу, један од најефектнијих начина препознавања стваралачке личности у раном стадију његовог развоја.

Монографски зборник има за циљ да пружи допринос сазнањима о ванинтелектуалној сфери и односу интелекта и других домена личности даровитих (моралност, емоционалност...) и о могућностима холистичког приступа развоју личности даровитих. Посебан аспект овога су намере које иду у правцу потреба да се актуелизују истраживања и теоријски погледи на моралност даровитих, а тиме и на морално васпитање као интегрални део програма обогаћивања даровитих у нади да ће се овим повећати њихова позитивна искуства и охрабрити их да служе друштву усмеравани највишим идеалима. Налази

истраживања и рефлексije подстичу на дискусије о бројним питањима у овом зборнику, различитим методолошким приступима и налазима које можемо даље дискутовати. Већ ово може бити довољан разлог за издавача, као и за истраживаче тематике која је овде расветљавана за нове напоре на овом пољу.

U Vršcu, aprila 2012.

Urednici

UČESNICI 17. OKRUGLOG STOLA

Шефика Алибабић
ОБРАЗОВАЊЕ ЗА ЕТИЧКО И ЕМОЦИОНАЛНО ЛИДЕРСТВО
EDUCATION FOR ETHICAL AND EMOTIONAL LEADERSHIP

Milica Andevski, Željko Vučković
DARAVITI U DISKURSU DIGITALNOG OPTIMIZMA I NIHILIZMA
THE TALENTED IN DISCOURSE OF DIGITAL OPTIMISM AND NIHILISM

Радован Антонијевић
ЧИНИОЦИ ИНТЕРНАЛИЗАЦИЈЕ СИСТЕМА ВРЕДНОСТИ КОД
ДАРОВИТИХ
FACTORS OF INTERNALIZATION OF VALUE SYSTEM IN GIFTED

Jasmina Arsenijević, Jovana Pražić
ЕТИЧКЕ ДИМЕНЗИЈЕ Е-ОБРАЗОВАЊА
ETHICAL DIMENSIONS OF E-EDUCATION

Tatjana Atanasoska
КАКО СО ПОСРЕДСТВО НА НАСТАВАТА ПОДЕНАКВО ДА СЕ
ПОТИКНУВАТ ДУХОТ И РАЗУМОТ?
HOW SHOULD SCHOOL MAKE AN EQUAL STIMULATION OF SPIRIT AND
INTELLECT ?

Зоран Аврамовић
КРИЗА МОРАЛА У СРПСКОМ ДРУШТВУ И ОБРАЗОВАЊУ И
«МОРАЛНО ДАРОВИТА ЛИЧНОСТ»
THE MORAL CRISES IN THE CONTEMPORARY SERBIAN SOCIETY AND
EDUCATION AND "MORALLY GIFTED CHILDREN"

Snežana Babić-Kekez
УЛОГА И ЗНАЧАЈ ПОРОДИЦЕ ЗА РАЗВОЈ ДУHOVНЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ
THE ROLE AND IMPORTANCE OF FAMILY FOR THE DEVELOPMENT OF
SPIRITUAL INTELLIGENCE

Ana Ban
DAROVITE RAZBIJAČICE OKOVA
GIFTED CHAIN SMASHERS

Marjan Blažič
LASTNOSTI NADARJENIH UČENCEV KOT RAZLOČEVALNI DEJAVNIK
QUALITIES OF GIFTED PUPILS AS A DIFFERENTIATING FACTOR

Blanka Bogunović, Jelena Dubljević, Ljiljana Dubljević, Tijana Mirović
PREFERENCIJE ŽIVOTNIH STILOVA KAO POKAZATELJI VREDNOSNIH
ORIJENTACIJA MLADIH MUZIČARA
LIFE STYLES PREFERENCES AS INDICATORS OF YOUNG MUSICIANS
VALUE ORIENTATIONS

Жана Бојовић, Данијела Василијевић
РАЗВОЈ МОРАЛНЕ СВЕСТИ ДАРОВИТИХ УЧЕНИКА
DEVELOPMENT OF MORAL AWARENESS OF GIFTED STUDENTS

Milica Bošković
MOBING U AKADEMSKOJ SREDINI - OBLIK DISKRIMINACIJE I PUT KA
MORALNOJ ANOMIJI
MOBING AT THE ACADEMIC ENVIRONMENT - A FORM OF
DISCRIMINATION AND WAYTOWARD THE MORAL ANOMIE

Božin Adrijan , Paser Viorika
DAROVITOST I MORALNOST U SISTEMU VREDNOSTI PORODICE
GIFTEDNESS AND MORALITY IN FAMILY VALUE SYSTEM

Гордана Будимир – Нинковић, Адам Нинковић
СТИЛОВИ ЖИВОТА И МОРАЛНОСТ ДАРОВИТИХ
- Филозофски и педагошки аспекти
LIFESTYLES AND MORALITY OF TALENTED CHILDREN
- PHILOSOPHICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS -

Ljiljana Lj. Bulatović, Goran Bulatović, Olja Arsenijević
ЕТИЧКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ НАПРЕДНОГ УЧЕЊА ПУТЕМ ДИГИТАЛНИХ МЕДИЈА
THE ETHICAL IMPLICATIONS
OF ADVANCED LEARNING THROUGH DIGITAL MEDIA

Саво Тебић, Мирко Дејић, Крстивоје Шпијуновић
ГЕНИЈАЛНИ МАТЕМАТИЧАРИ И МОРАЛНОСТ
GENIUS MATHEMATICIANS AND MORALITY

Tahsin Colak, Bajram Pinarbasi
НЕГУВАЊЕ НА МОРАЛНИТЕ ДИМЕНЗИИ НА НАДЕРЕНИТЕ И
ТАЛЕНТИРАНИТЕ ВО ПРИВАТНОТО
СРЕДНО УЧИЛИШТЕ "Јахја Кемал" Струга
NURTURING MORAL DIMENSIONS OF THE GIFTED AND TALENTED AT
THE PRIVATE LEARNING CENTRE "Jahja Kemal" in Struga

Зорица Цветановић
УЛОГА КЊИЖЕВНИХ ТЕКСТОВА У ФОРМИРАЊУ ВРЕДНОСНИХ
СИСТЕМА ДАРОВИТИХ
THE ROLE OF LITERARY TEXTS IN CREATING VALUE SYSTEMS OF THE
GIFTED

Bosiljka Đorđević
«NIJE ZLATO SVE ŠTO SIJA ...» (poslovica) (ili druga strana darovitosti)
"ALL THAT GLITTERS IS NOT GOLD" (a proverb) (or: another side of
giftedness)

Jovan Đorđević
TALENTOVANI UČENICI, VREDNOSNE KATEGORIJE I MORALNO
VASPITANJE
TALENTED STUDENTS, VALUE CATEGORIES AND MORAL EDUCATION

Rajko Djurić
DAROVITOST I MORALNOST U DRUŠTVENO-ISTORIJSKOM KONTEKSTU
GIFTEDNESS AND MORALITY IN SOCIAL-HISTORICAL CONTEXT

Миросава Ђуришић-Бојановић
ЕТИЧКИ АРГУМЕНТ У ПРИЛОГ ПЛУРАЛИСТИЧКОМ ПРИСТУПУ
ПОДСТИЦАЊА КРЕАТИВНОСТИ У ОБРАЗОВАЊУ
THE ETHICAL ARGUMENT IN FAVOUR OF PLURALISTIC APPROACH TO
FOSTERING CREATIVITY IN EDUCATION

Ivan Ferbežer
SPIRITUALNA SENZITIVNOST NADARJENIH OTROK
SPIRITUAL SENSITIVITY OF GIFTED CHILDREN

Olivera Gajić
Biljana Lungulov
UTICAJ MASOVNIH MEDIJA NA MORALNE VREDNOSTI DAROVITIH
AN INFLUENCE OF MASS MEDIA ON MORAL VALUES OF THE GIFTED

Marta Gal
MORALNO VASPITANJE UČENIKA KOJI STIŽU IZ RAZLIČITIH
SOCIJALNIH SREDINA
MORAL EDUCATION OF PUPILS FROM VARIOUS SOCIAL SETTINGS

Владимир Глаголев
СООТНОШЕНИЕ НРАВСТВЕННЫЕ НОРМ И ЦЕЛЕЙ В ТВОРЧЕСКОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ОДНОС МОРАЛНИХ НОРМИ И ЦИЛЬЕВА У СТВАРАЛАЧКОЈ
ДЕЛАТНОСТИ
THE RELATION BETWEEN MORAL NORMS AND AIMS IN CREATIVE
WORK

Grozdanka Gojkov
POIMANJE MORALNOSTI-PREDIKTOR USPEHA DAROVITIH STUDENATA
MORALITY APPREHENSION - THE PREDICTOR OF SUCCESS IN GIFTED
STUDENTS

Aleksandra Gojkov-Rajić
DAROVITOST I ETIČNOST U NEMAČKOJ DRAMI 19. VEKA
GIFTEDNESS AND ETHICS IN 19TH CENTURY GERMAN DRAMA

Biljana Gramatkovski, Jasminka Kocoska
HOLISTIC VIEW ON THE TALENTED – THE DIFFERENCES BETWEEN
MORAL VALUES OF THE TALENTED AND GIFTED AND OTHERS
ХОЛИСТИЧКИ ПРИСТАП КОН НАДАРЕНИТЕ-РАЗЛИКИ ПОМЕЃУ
МОРАЛНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ТАЛЕНТИРАНИТЕ И НАДАРЕНИТЕ И
ОСТАНАТИТЕ

Radovan Grandić, Marko Carić
MORALNOST I IZUZETNOST
MORALITY AND EXCELLENCE

Valentina Gulevska
THE PHILOSOPHIC ASPECTS OF SEEING MORAL DEVELOPMENT OF
GIFTED
ФИЛОЗОФСКИТЕ АСПЕКТИ ВО ПОИМАЊЕТО НА МОРАЛНИОТ
РАЗВОЈ НА НАДАРЕНИТЕ

Anton ILICA
GRUPNA PSIHOLOGIJA I GRUPNA DINAMIKA
GROUP PSYCHOLOGY AND GROUP DYNAMICS

Деан Илиев
ИСТРАЖУВАЧКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ НА НАСТАВНИЦИТЕ ВО
ФУНКЦИЈА НА АФЕКТИВНИТЕ ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА
RESEARCH COMPETENCIES OF THE TEACHERS IN FUNCTION OF THE
AFFECTIVE GOALS IN TEACHING

Виолета Јанушева
РАЗВИВАЊЕ НА МОРАЛНИТЕ ВРЕДНОСТИ КАЈ НАДАРЕНИТЕ
УЧЕНИЦИ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА
DEVELOPMENT OF MORAL VALUES AT GIFTED STUDENTS DURING THE
TEACHING PROCESS OF MACEDONIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Bisera Jevtić
PODSTICANJE EMPATIJE KOD DAROVITIH UČENIKA
ENCOURAGING EMPATHY FOR GIFTED STUDENTS

Stipan Jukić
MORAL IZMEĐU IDEALA I STAVRNOSTI
MORAL VALUES BETWEEN IDEALISM AND REALITY

Gabriela Kelemen
OBRAZOVANJE DAROVITE DECE I NEKA ETIČKA PITANJA
EDUCAȚIA SUPRADOȚIILOR ȘI CĂTEVA PROBLEME DE ETICĂ
THE GIFTED CHILDREN EDUCATION AND SOME ETHICAL ISSUES

Љиљана Келемен
ИДЕЈНИ И ЕТИЧКИ СМИСАО КЊИЖЕВНО-УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА У
ПРИПРЕМНОМ ПРЕДШКОЛСКОМ ПЕРИОДУ КАО ПОДСТИЦАЈ И
РАЗВОЈ МОРАЛА ДАРОВИТИХ
NOTIONAL AND ETHICAL SENSE OF LITERARY-ARTISTIC WORKS IN
PREPARATORY PRESCHOOL PERIOD AS ENCOURAGEMENT AND
DEVELOPMENT OF MORALITY OF THE GIFTED

Kevereski Ljupče
ФУНДАМЕНТАЛНАТА СТРУКТУРА НА МОРАЛНО-ЕТИЧКИТЕ
ВРЕДНОСТИ НА НАДАРЕНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
THE FUNDAMENTAL STRUCTURE OF THE MORAL AND ETHICAL
VALUES OF GIFTED IN MACEDONIA

Tamara Kliček , Radovan Vladislavljević, Milan Bubulj
ЕТИЧКИ ОСВРТ НА ВИРТУЕЛНЕ ТИМОВЕ КАО ПОДРШКА ДАРОВИТИМА
ETHICAL REVIEW OF VIRTUAL TEAMS IN SUPPORT OF GIFTED

Мара Кнежевић
МОРАЛНО ВАСПИТАЊЕ У ФУНКЦИЈИ РАЗВОЈА ДАРОВИТИХ
MORAL EDUCATION IN THE FUNCTION OF DEVELOPMENT OF THE
GIFTED

Jasminka Kocoska , Biljana Gramatkovski
THE MORAL ASPECTS OF TEACHING STRATEGIES TO GIFTED STUDENTS
МОРАЛНИТЕ АСПЕКТИ ВО СТРАТЕГИИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕ НА
НАДАРЕНИТЕ УЧЕНИЦИ

Мирослава Којић
Загорка Марков
СТУДИЈА СЛУЧАЈА ЛИКОВНО ДАРОВИТОГ ДЕТЕТА
CASE STUDY OF ARTISTICALLY GIFTED CHILD

Ante Kolak, Vesna Bedeković
ДИМЕНЗИЈЕ МОРАЛНОСТИ С РЕФЛЕКСИЈОМ НА НАСТАВНИ ПРОЦЕС
MORALITY DIMENSIONS WITH REFLECTION ON TEACHING PROCESS

Војо Колондзовски, Мирован Кук
ПОВРЗАНОСТА НА ХУМАНИЗАЦИЈАТА НА ИНТЕРПЕРСОНАЛНИТЕ ОДНОСИ
ВО НАСТАВАТА СО МОРАЛНИТЕ ДИМЕНЗИИ НА ЛИЧНОСТА НА
НАДАРЕНИТЕ УЧЕНИЦИ

Љиљана Крнета
МОДАЛИТЕТИ ВАСПИТНОГ РАДА У КОМУНИКАЦИЈИ СА
ДАРОВИТИМ УЧЕНИЦИМА
MODALITIES OF TEACHING IN THE COMMUNICATION OF THE GIFTED

Zora Krnjić
ODGOVORNOST ZA PROFESIONALNI RAZVOJ
RESPONSIBILITY FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Tatjana Krstevska Kovacevska
MUSICAL DEVELOPMENT, UPBRINGING AND EDUCATION OF
DIFFERENT TALENTED CHILDREN ON ELEMENTARY LEVEL
МУЗИЧКИ РАЗВОЈ, ВОСПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ НА РАЗЛИЧНО
ТАЛЕНТИРАНИТЕ ДЕЦА ВО ОДДЕЛЕНСКАТА НАСТАВА

Svetlana Kurteš
VIŠEJEZIČNOST I MULTIKULTURALNOST GRAĐANA PROŠIRENE
EVROPE: IZMEĐU TEORIJE I PRAKSE
Multilingualism and multiculturalism of the citizens of the Wider Europe:
bridging the gap between theory and practice

Dušanka Lazarević
PERFEKCIONIZAM DAROVITIH UČENIKA
PERFECTIONISM IN GIFTED STUDENTS

Slavica Maksić i Zoran Pavlović
VREDNOSNI PROFIL DRUŠTVENE ELITE U SRBIJI
VALUE PROFILE OF THE SOCIAL ELITE IN SERBIA

Јелена Максимовић
КВАЛИТАТИВНИ ПРИСТУП У ИСТРАЖИВАЊУ МОРАЛНЕ
ДАРОВИТОСТИ
QUALITATIVE RESEARCH APPROACH IN MORAL EDUCATION

Danilo Ž. Marković
OBRAZOVANJE DAROVITIH I SOCIJALNA PRAVDA
EDUCATION OF THE GIFTED AND SOCIAL JUSTICE

Milan Matjević
DAROVITI U POLITIČKOM PLURALIZMU I NOVOM MULTIMEDIJSKOM
OKRUŽENJU
GIFTED IN POLITICAL PLURALISM AND NEW MULTIMEDIA
ENVIRONMENT

Драган Мартиновић, Владица Андрејић , Иван Ј. Марковић, Борислав
Предојевић
ОДГОВОРНОСТ ПРЕМА ДАРОВИТОСТИ КРОЗ ОДГОВОРНОСТ ПРЕМА
ДРЕВНОЈ ИГРИ:
СТУДИЈА СЛУЧАЈА ЈЕДНОГ МЛАДОГ ШАХИСТЕ
RESPONSIBILITY TO ONE'S GIFTEDNESS THROUGH RESPONSIBILITY TO
THE ROYAL GAME:
A CASE STUDY OF A YOUNG CHESS PLAYER

Lizika Mihuc
RUMUNSKI JEZIK I DIDAKTIČKA VEŽBA
ROMANIAN LANGUAGE AND DIDACTIC EXERCISE

Božo MILOŠEVIĆ
PROFESIONALNA ETIKA I DAROVITOST INŽENJERA
PROFESSIONAL ETHICS AND THE ABILITY OF ENGINEERS

Milan Nedeljković
ULOGA ŠKOLE U MORALNOM VASPITANJU DAROVITIH UČENIKA
SCHOOL ROLE IN MORAL EDUCATION OF TALENTED STUDENTS

Tanja Nedimović
KOGNITIVNO-RAZVOJNI PRISTUP MORALNOM VASPITANJU DAROVITE
DECE:
PREDNOSTI I OGRANIČENJA
COGNITIVE-DEVELOPMENTAL APPROACH TO MORAL EDUCATION OF
GIFTED CHILDREN: ADVANTAGES AND LIMITATIONS

Радмила Николић, Вера Ж. Радовић
ПРЕФЕРЕНЦИЈЕ ВРЕДНОСТИ ДАРОВИТИХ УЧЕНИКА
PREFERENCES OF VALUES OF GIFTED CHILDREN

Victor Neumann, Miodrag Milin
UNIVERSITATEA SECOLULUI 21
O nouă filozofie a educației?

Polonca Pangrčić
JE UPORABA OCENJEVALNIH LESTVIC ETIČNA?
IS THE USE OF RATING SCALES ETHICAL?

Милена Пејчиновска
ПОГОДНАТА КЛИМА ВО РЕГУЛАРНИТЕ ОДДЕЛЕНИЈА И МОРАЛНАТА
ЧУВСТВИТЕЛНОСТ НА НАДАРЕНИТЕ УЧЕНИЦИ
THE SUITABLE CLIMATE IN REGULAR CLASSES AND THE MORAL
SENSITIVITY OF GIFTED STUDENTS

Александар М. Петровић,
ПРОБЛЕМАТИКА ДАРОВИТОСТИ И МОРАЛНОСТИ У
ФИЛОСОФСКОМ ОБРАЗОВАЊУ, СА ОСВРТОМ НА СТУДИЈЕ
ФИЛОСОФИЈЕ НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ
PROBLEMS OF THE GIFTNESS AND MORALITY IN A PHILOSOPHICAL
EDUCATION, WITH A LOOK AT THE STUDY OF PHILOSOPHY ON
KOSOVO AND METOCHIA

Ружица Петровић
МОРАЛНА ДАРОВИТОСТ
MORAL GIFTEDNESS

Predrag Prtljaga
MORALNE DILEME DAROVITIH - OD NOBELA DO GEJTSA
MORAL DILEMMAS OF THE GIFTED - FROM NOBEL TO GATES

Snežana Prtljaga
EMOCIONALNO OPISMEJAVANJE U FUNKCIJI DAROVITOSTI
BECOMING EMOTIONALLY LITERATE IN THE FUNCTION OF
GIFTEDNESS

Olivera Radović, Danijela Kulić
POVEZANOST KOGNITIVNIH SPOSOBNOSTI I VREDNOSNIH PRIORITETA
MLADIH
INTERRELATIONSHIP OF COGNITIVE ABILITIES AND VALUE PRIORITIES
OF YOUNG PEOPLE

Jelena Rakić, Ranko Rajović, Mladen Dumanović
NOVI KVALITET NTC PROGRAMA?
NEW QUALITY OF THE NTC LEARNING PROGRAM?

Marija Ristevska, Danče Sivakova
ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА МОРАЛНИТЕ ВРЕДНОСТИ КАЈ
ТАЛЕНТИРАНИТЕ УЧЕНИЦИ
IDENTIFICATION OF MORAL VALUES OF GIFTED AND TALENTED
PUPILS

Dario Saftich
DAROVITOST I SPOSOBNOST IZRAŽAVANJA
TALENT AND THE ABILITY OF EXPRESSION

Zoran Savić, Marko Popović, Ivan Šćepanović
DAROVITOST I ETIČKI PRINCIPI U SAJBER SVETU
GIFTEDNESS AND ETHICAL PRINCIPLES IN CYBER WORLD

Ivan Šćepanović, Tamara Kliček, Vesna Šćepanović
ZASTUPLJENOST DIGITALNE PIRATERIJE I NJEN UTICAJ NA RAZVOJ
VEŠTINA UČENIKA I STUDENATA U NOVOM SADU
REPRESENTATION OF DIGITAL PIRACY AND ITS IMPACT ON THE
DEVELOPMENT OF SKILLS OF STUDENTS IN NOVI SAD

Jasmina Šefer
INICIJATIVA, SARADNJA, STVARALAŠTVO - „TROLIST“ KAO
PARADIGMA OBRAZOVANJA
INITIATIVE, COOPERATION, CREATIVITY - A “TREFOIL” AS A PARADIGM
OF EDUCATION

Мимоза Серафимова
ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА И МОРАЛНАТА КОМПЛЕКСНОСТ НА УЧЕЊЕТО
И ПОУЧУВАЊЕТО

INTELLECTUAL AND MORAL COMPLEXITY OF LEARNING AND
TEACHING

Маргарита Силантјева
АУТОНОМИЈА МОРАЛА КАО СТВАРАЛАЧКИ НАПОР ДАРОВИТЕ
ЛИЧНОСТИ: ОБРАЗОВНИ ИЗАЗОВИ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ И "ОДГОВОРИ"
НАЦИОНАЛНИХ ПЕДАГОГИЈА
MORALITY AUTONOMY AS CREATIVE EFFORT OF GIFTED PERSONALITY:
EDUCATIONAL CHALLENGES OF GLOBALIZATION AND "RESPONSES"
OF NATIONAL PEDAGOGIES

Danče Sivakova , Marija Ristevska
MORAL COMPONENT IN THE WORK WITH MATHEMATICAL TALENTS
MORALNA KOMPONENTA U RADU SA MATEMATIČKIM TALENTIMA

Стана Смиљковић
ДАРОВИТОСТ УЧЕНИКА У ТУМАЧЕЊУ ЕТИЧНОСТИ ТЕКСТА
СРПСКИХ ПОСЛОВИЦА
THE ROLE OF ETHICS THROUGH AESTHETICAL DIMENSION OF TEXT IN
SERBIAN PROVERBS

Dragica Stanojlović
DILEME VEZANE ZA POKUŠAJE EGZAKTNOG DEFINISANJA
POJMOVA MORALNOSTI I DAROVITOSTI
THE DILEMMAS REGARDING THE ATTEMPTS TO MAKE DEFINITION OF
MORALITY AND THE GIFTED

Jasmina Starc
GIFTED EMPLOYEES IN THEIR WORKING ENVIRONMENT
ZAPOSLENI DAROVITI U SVOM RADNOM OKRUŽENJU

Milena Stipić
ЕТИЧКЕ ДИМЕНЗИЈЕ ВИСОКИХ СПОСОБНОСТИ
ETHICAL DIMENSIONS OF HIGH ABILITY

Petar Stojaković
RAZVIJANJE SPOSOBNOSTI KRITIČKOG ČITANJA U OBRAZOVNOM
PROCESU
THE DEVELOPMENT OF CRITICAL-READING SKILLS THROUGH THE
TEACHING PROCESS

Методија Стојановски, Весна Стојановска
МОРАЛНИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА МЕНТОРОТ НА НАДАРЕНИТЕ
ETHICAL CHARACTERISTICS OF THE MENTOR OF GIFTED AND
TALENTED CHILDREN

Буба Стојановић
БАСНА У ФУНКЦИЈИ РАЗВОЈА МОРАЛНОСТИ И ПОДСТИЦАЊА
КРЕАТИВНОСТИ УЧЕНИКА

FABLE IN THE FUNCTION OF MORALITY DEVELOPMENT AND
STIMULATION OF PUPILS' CREATIVITY

Љубивоје Стојановић
СТВАРАЛАЧКА ОДГОВОРНОСТ ДАРОВИТИХ У БИБЛИЈСКОМ
КОНТЕКСТУ
CREATIVE RESPONSIBILITY OF THE GIFTED IN THE CONTEXT OF THE
BIBLE

Nataša Sturza Milić
MANIPULACIJA MOTORIČKI DAROVITOM DECOM - JEDAN OBLIK
DEHUMANIZACIJE SPORTA
THE MANIPULATION OF MOTORICALLY GIFTED CHILDREN - A FORM
OF DEHUMANIZATION OF SPORTS

Tomislav Suhecki
DAROVITOST I MORAL
GIFTEDNESS AND MORALITY

Јове Димитрија Талевски
УЧИЛИШТАТА И НИВНАТА УЛОГА ВО РАЗВОЈОТ НА МОРАЛНОТО
ВОСПИТАНИЕ НА НАДАРЕНИТЕ УЧЕНИЦИ
THE ROLE OF THE SCHOOLS IN DEVELOPING MORAL EDUCATION OF
THE GIFTED STUDENTS

Oto Težak
VALUE DILEMMAS OF THE GIFTED IN THE SCIENCE
VREDNOSTNE DILEME NARAVOSLOVNIH TALENTOV

Olgica Tomić
DAROVITI I ETIČNOST
THE GIFTED AND ETHICS

Elizabeta Tosheva
GLOBALIZATION AND KONCEPT OF MORALITY OF GIFTED EDUCATION
GLOBALIZACIJATA I KONCEPTOT NA MORAL VO OBRAZOVANIETO NA
NADARENITE UČENICI

Valerija Večei-Funda, Jelena Portner Pavićević
NEUSKLAĐENOST ČIMBENIKA RAZVOJA MORALNOG PONAŠANJA
DAROVITIH UČENIKA
NON-COMPLIANCE FACTORS FOR THE DEVELOPMENT OF
MORAL BEHAVIOUR OF GIFTED CHILDREN

Даница Веселинов
САМООРГАНИЗОВАНО УЧЕЊЕ КАО ПОДСТИЦАЈ РАЗВОЈА
МОРАЛНОСТИ КОД ДАРОВИТИХ УЧЕНИКА
SELF-ORGANIZED LEARNING AS A STIMULUS OF MORALITY OF THE
GIFTED STUDENTS

Mira Vidaković
MORALNOST DAROVITIH U SAJBER PROSTORU
MORALITY OF THE GIFTED IN THE CYBERSPACE

Нада Вилотијевић,
КРИТИЧКО-ЕМАНЦИПАТОРСКИ ПРИСТУП РАЗВИЈАЊУ МОРАЛНИХ
ВРЕДНОСТИ ДАРОВИТИХ
CRITICAL-EMANCIPATORY APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF
MORAL VALUES OF THE GIFTED

Биљана Вујасин
МОРАЛНА ДИМЕНЗИЈА ДАРОВИТОСТИ - СИМЕДОНИЈА
MORAL DIMENSION OF GIFTEDNESS - "SIMEDONIA"

Vuković Miodrag
ZLOUPOTREBA DAROVITOSTI
ABUSE OF GIFTEDNESS

Rajka Zeba
ЕТИЧНОСТ У ИДЕНТИФИКАЦИЈИ И ТРЕТМАНУ ДЈЕЦЕ С ПОСЕБНИМ
ПОТРЕБАМА ПРЕДШКОЛСКЕ ДОБИ
ETHICS IN IDENTIFICATION AND TREATMENT OF PRESCHOOL
CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

Slađana Zuković, Jovana Milutinović
ВРЕДНОСТИ У ОБРАЗОВАЊУ ДАРОВИТИХ
VALUES IN EDUCATION OF THE GIFTED